

Література

1. Індекс інклюзії: розвиток навчання та участі в життєдіяльності шкіл: посіб./ [Тоні Бут]; пер. з англ. К.: ТОВ Видавничий дім «Плеяди», 2015. 190 с..
2. Нова українська школа: poradnik для вчителя / Під заг. ред. Бібік Н. М. К.: ТОВ «Видавничий дім «Плеяди», 2017. 206 с.
3. Пріма Р.М. Проблеми виховання і соціально-педагогічної адаптації дітей з порушеннями зору / Соціально-психологічні проблеми тифлопедагогіки. Збірник наукових праць. К.: НПУ імені М.П. Драгоманова, 2011. Випуск 5 (13). С.175-183.
4. Цюман Т. П., Бойчук Н. І. Кодекс безпечного освітнього середовища: метод. посіб. / за заг. ред. ЦюманТ.П. К., 2018. 56 с.

Серпутько Г.П.

Кандидат філологічних наук, доцент,
доцент кафедри офтальмопедагогіки
та офтальмопсихології
ФСІО НПУ імені М.П. Драгоманова

ВЗАЄМОДІЯ ТА РОЗПОДІЛ ФУНКЦІЙ МІЖ УЧИТЕЛЕМ, АСИСТЕНТОМ УЧИТЕЛЯ ТА БАТЬКАМИ В ОРГАНІЗАЦІЇ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ ДІТЕЙ З ОСОБЛИВИМИ ОСВІТНИМИ ПОТРЕБАМИ

Щодо взаємодії учителя та асистента за умов організації інклюзивної форми навчання, розподілу їх функцій та діяльності команди супроводу в інклюзивному освітньому просторі написано вже чимало наукових досліджень, зокрема вітчизняними дослідниками (Ю. Найда, Т. Сак, Т. Гребенюк, І. Сасіна та ін.) [1-3], проте нові виклики і реалії організації дистанційної освіти висувають трохи інакші вимоги до педагогів і батьків, зміщуючи вектори взаємодії та розподілу функцій у навчанні дитини з особливими освітніми потребами (ООП). Передусім, зосередимо свою увагу на особливостях організації дистанційного навчання молодших школярів з порушеннями психофізичного розвитку, в тому числі з інвалідністю. Слід пам'ятати, що для дітей із різними порушеннями розвитку дуже важливим є регулярне спілкування з педагогами та однокласниками навіть за допомогою залучення інформаційних освітніх технологій.

Загалом, взаємодія учителя та асистента учителя за умов дистанційного навчання базуються на тих самих принципах, що й за звичайних умов навчання у класі, а саме:

- принцип довіри;
- принцип обговорення;
- принцип розподілу відповідальності;
- принцип рівноправності;
- принцип спільного прийняття рішень.

Однак, нові реалії та зміна освітніх умов диктує необхідність організації дистанційного навчання на засадах інтерактивності, тобто за допомогою створення спільного інформаційного освітнього середовища. Незмінними

залишаються в організації дистанційного навчання й принципи диференціації та індивідуалізації, які діють за будь-яких освітніх умов.

Навіть за умов організації дистанційного навчання в режимі онлайн провідним у взаємодії учителя та асистента залишається спільне викладання – це така організація освітнього процесу із класом, коли учитель та асистент спільно викладають для учнів, серед яких є діти з особливими освітніми потребами, зокрема з психофізичними порушеннями та інвалідністю.

За інтерактивних умов спільного викладання переважають такі моделі взаємодії учителя та асистента:

викладання в команді – обидва, вчитель і асистент, проводять навчання з усім класом;

один, переважно вчитель, викладає, а інший, асистент, залучається за необхідності. Учитель визначає організацію змісту уроку, навички та методи, необхідні для роботи з класом для виконання певних завдань уроку, а асистент учителя проводить окремі фрагменти уроку і тісніше працює з конкретними учнями, які мають психофізичні порушення, залучаючи до освітнього процесу і їхніх батьків.

Тож, чи не найвагомішою особливістю партнерської співпраці під час організації дистанційної освіти дітей з особливими освітніми потребами є те, що батьки дітей з ООП, які до цього брали безпосередню участь у складанні індивідуальної програми розвитку дитини у складі команди психолого-педагогічного супроводу дитини з ООП та стежили за її виконанням, перетворюються на рівноправних партнерів учителя та асистента учителя в організації дистанційної освіти дитини з ООП.

Усі партнери, які беруть участь в інтерактивному процесі навчання, допомагають один одному зробити процес дистанційної освіти зрозумілим, доступним і якісним для кожного учня, зокрема для дитини з особливостями психофізичного розвитку. Саме батьки найкраще знають свою дитину, її особливості та потреби, тому вони стають найліпшими помічниками дитини і надійними партнерами педагогів, частково розподіляючи освітні функції разом з ними.

Таким чином, учитель та асистент учителя, готуючись до онлайн-уроку, разом продумують хід уроку/заняття, підбирають різноманітні завдання, відповідно до можливостей виконання кожної дитини, з урахуванням сильних і слабких сторін кожної з них, асистент учителя також готує, адаптує/модифікує необхідні навчальні матеріали, які використовуються вчителем під час уроку, з урахуванням можливостей сприймання і роботи під час дистанційного уроку кожної дитини, також асистент спостерігає за роботою дитини (дітей) з ООП на уроці і фіксує відповідні результати спостереження у своїй документації. А що найсуттєвіше, асистент учителя сам або разом з учителем має надавати консультативну допомогу батькам щодо особливостей надання необхідної допомоги їх дитині під час виконання домашнього завдання, організації робочого місця дитини, підготовки до уроку в онлайн-форматі, безпосередньо на уроці, а також щодо виготовлення індивідуальної наочності та інструментів, які використовуються дитиною під час уроку (наприклад, сигнальні картки, картки

із завданнями, виготовлені у доступному для сприймання дитини форматі тощо). Крім того, корекційна робота під час самоізоляції дитини з ООП також більшою мірою припадає на батьків, оскільки полягає у формуванні соціально важливих життєвих компетентностей дитини, які формуються впродовж дня (наприклад, заправлення ліжка, дотримання чистоти у кімнаті тощо). Ці завдання дитина спочатку виконує разом із батьками, потім з їх допомогою чи під наглядом, поступово засвоюючи навички самостійного виконання.

Слід також зазначити, що на сьогодні наукові та науково-методичні матеріали стосовно особливостей організації дистанційного навчання, зокрема дітей з ООП, існують поки що також тільки в онлайн-форматах, зокрема, це вебінари тифлопедагога з м. Черкас Тетяни Цюрмастої та кандидатки педагогічних наук, переможниці кількох всеукраїнських та міжнародних освітніх конкурсів Наталії Гладких, організовані на різних Інтернет-просторах «На урок» та «НУШ» Відеозаписи вебінарів на допомогу батькам та педагогам з метою самоосвіти поки що можна переглянути за посиланнями: <https://www.youtube.com/watch?v=YOU4qGGupzo> та <https://www.youtube.com/watch?v=HTunncZbvko&list=PLYnTbQwdfRm-NJo5nxc67v-ze1qeF1qmt&index=3&t=0s>.

Література

1. Асистент вчителя в інклюзивному класі : навчально-методичний посібник / Н. М. Дятленко, Н. З. Софій, О. В. Мартинчук, Ю. М. Найда; під заг. ред. М. Ф. Войцехівського. Київ : ТОВ Видавничий дім «Плеяди», 2015. 172 с.
2. Сак Т. В. Організація навчального процесу в інклюзивному класі. *Дефектологія*. 2011. № 2. С. 8-11.
3. Сасіна І.О., Гребенюк Т.М. Особливості психолого-педагогічного супроводу дітей з порушеннями зору в умовах інклюзивного навчання. /Актуальні питання корекційної освіти (педагогічні науки) : збірник наукових праць. Вип. 9 : у 2 т. Кам'янець-Подільський: ПП Медобори. 2006, 2017. Т.2. / за ред. В.М. Синьова, О.В. Гаврилова. С.177-190.

Стахова Л. Л.

кандидат педагогічних наук

Сумський державний університет імені А. С. Макаренка

ВИКОРИСТАННЯ LEGO-КОНСТРУКТОРУ У КОРЕКЦІЙНІЙ РОБОТІ ЗІ ЗБАГАЧЕННЯ ТА АКТИВІЗАЦІЇ СЛОВНИКА ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ ІЗ ЗАГАЛЬНИМ НЕДОРОЗВИНЕННЯМ МОВЛЕННЯ

Одним із ефективних допоміжних засобів збагачення та активізації словника дітей дошкільного віку із загальним недорозвиненням мовлення (ЗНМ) є конструктор LEGO. Ефективність застосування LEGO у роботі з дітьми старшого дошкільного віку із ЗНМ III рівня було визначено Лусс Т. В., Близнюк В. Ю., Борок О. П., Гонгало В. Л., Єніною Т. С, Циганковою Т. В. [5], [1]. Проблему удосконалення використання дієслівної лексики дітей із ЗНМ та визначення шляхів ефективного оволодіння дієсловами порушила Лактюшина Л. Т. [3]. Науменко Т. С. присвятила дослідження вивченню проблеми питання